

pisali častiti moji tovarši, kaže pravi temelj, na katerem bi morale naše šole osnovane biti, ako hočemo, da so národu v resnici koristne. V njej je izrečena prava namera naših šol, in naštetí so oviravni zadržki, ki se morajo odpraviti iz teh šol, da bodo prave ljudske učilnice.

Kaj da je ljudska šola, to uganiti je človeškemu umu jako lahko, vendar pa pravi zaumek o njej dosedaj še ni prešinel vseh, niti je pridobil svojo pravo veljavo, da-si tudi so si nekteri hvalevredno prizadevali za-nj. Vzlasti na dva kriva pota so zabredli oni, ki so ljudskim šolam iskali pravega razumka. Eni mislijo, da so ljudske šole le pripravljavnice za srednje in višje šole. Ti prezirajo, da velika velika večina učencev ljudskih šol ne nastopi tega pota. Eni pa menijo, da to, kar se je učilo v začetku tega stoletja, zadostuje tudi še dandanašnji; ti ne gledajo na to, kaj se doseže s tacimi šolami. Kaj se neki v smislu teh mož zahteva od nižje ljudske šole? Zunaj kršanskega nauka se zahteva, da se otroci naučé brati, pisati in računati (rajtati), in če se strune še bolj napnó, ubijati se morajo tudi z nemško slovnico, ne vedé, čemu to? — Da je za daljno omiko neobhodnje treba, da človek zna brati, pisati in računati, kdo bo tajil to; toda nikdo mi ne more ovreči, da si človek z branjem, pisanjem, računjenjem in slovnico ne pridobi nič družega, kakor le pomoček do poduka za djansko življenje. Kmečki otrok, ki se je naučil brati in pisati, dobil je le samo orodje; prav tako je, kakor če mu v roke daš nož, sekíro, matíko itd., pa mu ne pokažeš, kako in čemu ima rabiti je. To orodje bode ali iz rok vrgel, ali napak obračal.

Da bi bil kdo spoznal potrebo, da se mora mladini pokazati, kako si ima z branjem, pisanjem in računjenjem pridobiti razne vednosti za djansko življenje, to ni prišlo nikomur na misel, in tako se zgodi, da se otroci, ki so po šest let v šolo hodili in se naučili brati in pisati, brez poduka v djanskih stvaréh, torej brez prave koristi izpusté iz šole.

Utegne mi sicer kdo ugovarjati, da imamo tudi nedeljske šole, v katerih se bolj odrasli otroci z večim vspehom dajo podučevati v djanskih rečéh; toda komu niso znane naše nedeljske šole, kako pomanjkljiva je njihova osnova in kako malo da se v sedanjih okoliščinah dá storiti v njih.

Koliko da so vredne naše sedanje ljudske šole, lahko spoznamo iz tega, kako prosti pa djanski kmet sodi o njih; on pravi: „izšolan kmet slab kmet“. S tem hoče reči, da si mladi človek s tem, da zná brati in pisati, ni le celó nič pridobil za svoj djanski poklic, ampak da se je navzel le domišljave, da se za-nj, ki je v šolo hodil, več ne spodobi kmečki stan.

Človeka samo to, ako zná brati in pisati, družega pa nič, ne osreči; s samim tem znanjem si ne more kruha služiti; to nas uči vsakdanja skušnja; recite: ali nas te vrste ljudje z beračanjem ne nadlegujejo vsaki dan? Žalostni dokaz tega so naše ječe, v katerih je brž ko ne manj takih, ki niso nikoli v šolo hodili, kakor unih, ki znajo brati in pisati.

S tem sem menda dosti dokazal, da je brati, pisati in računati znati le pomoček do poduka, a ne poduk za potrebno izobraženje ljudem, brez tacega poduka so pa šole brez koristi in stroški za take šole, če so se tudi s silo ustanovile, so zvrženi.“ —

Misli o ljudskih šolah so bile žalibog dosihmal tako zmešane in napačne, da še le zdaj se je jelo daniti. Deželnemu zboru smo hvaležni, da je povod dal šolskim možem, da kažejo, kaj je napéno in kako se predrugačiti mora, da ljudska šola pri nas bode to, kar ima biti: voditeljca do tega, da fantje bojo kedaj umnikme-

tovavci, bistri rokodelci, deklice pa umne gospodinje. Po tem ne bo občinam (soseskam) žal, da morajo plačevati za šole. Dostaviti pa moramo še to, da zgolj nemško uredovanje kantonskih gospósk je zeló zbegalo prosto ljudstvo, da res priteguje nemščini v ljudskih šolah zato, da bi se je otroci naučili, da bi mógli kancelijska pisma razumeti. Tedaj zavoljo kancelijskih pisem bi se po takem morala nemščina učiti in mnogo drugih za življenje kmetuin rokodelcu potrebnih naukov pa zanemariti. Zato naj se nekdanji narobe svet premeni: kancelije, kadar z našimi ljudmi imajo z besedo ali pismom opraviti, naj bodo domače, in ljudske šole tudi domače. Tako se bo krivo poravnalo na pravo.

Sonet.

Zložil Jos. Cimperman.

Tisúckrat štiri let pričakovali
Očetje stari zvesto so Rešnika;
Došla jim ž Njim je sreča prevelika:
So zlati dnevi Judom zasijali.

Kedár poljé morivna suša pali,
Vsahníla bil je, zvénila mladíka,
Se usmíli blaga roka Dobrotníka:
Na zemljo dežek tíhi pošlje kmali.

Enak očakom starim pričakujem
Željno jaz tudi zôre míle, zlate,
Da bi s tamote národ náš zbudíla.

Zdihljaje vroče Njemu izročujem,
Ki gozd oblačí, s cvetjem venča trate,
In vstvaril solnc je trumo brez števíla.

Slovstvo.

* *Lire Sionske* je prišel 6. list na svetlo za mesec juni. Marljivi gospod izdatelj ga je poslal po svetu s sledečim

Vabilom:

Danes končá „Lira Sionska“ s 6. listom polovico prvega tečaja. Začetek bil ji je težaven; vendar si je do zdaj pridobila toliko podpornikov, da ji je obstanek saj nekoliko zagotovljen. Izrekam vam tedaj srčno zahvalo vsem, kateri ste ji primogli na noge. Bodite ji tudi v prihodnje prijatli in podpirajte me v početji, kterega sem se lotil le z namenom, da bi po svoji moči pripomogel k povzdigi cerkvenega petja. Prosim vas, širite jo med domačimi pevci in pevkami, da se vdomači! Cena 2 gold. za leto ali pa 1 gold. za pol leta je gotovo tako nizka, da si jo lahko vsak omisli, komur je le količkaj mar za stvar. — Rada bi bila donášala „Lira“ tudi še kak napev v posebni prilogi, toda to se more zgoditi le tedaj, ako ji dospé več podpore, sicer se ne morejo poravnovati tiskarni in poštni stroški. V zgubo ravnati mi pa ne pripuščajó moje okoliščine. — Od več strani se je tudi želja razodela, da bi prinesla „Lira“ napeve za črno mašo itd. Tej želji se dozdej ni moglo vstreči, ker je pomanjkovalo prostora napevom za praznike. V prihodnje pa se bo tej želji vstreglo. — Kdor se je naročil le za pol leta, prosim naj se z naročnino podviza za drugo polovico, da se more v redu odpravljati. Kdor pa ni za prvega pol leta odrajtal naročnine še do zdaj, se prosi, da to poravná, kakor hitro je mogoče, ker sicer ne morem zalagati. Naročnina naj se mi pošlje v frankiranih listih z napisom: „France Grbic, konservatorist v Pragu, malo namestje hiš. števí. 140 (I. — 141) III. nadstropje. — Novi naročniki lahko dobíjo še vse do